

Jamaica ha renovat, enmig d'un gran debat, l'aplicació de la pena de mort. A vuit països membres de la Commonwealth, que, com Jamaica, són reialmes i tenen per cap d'estat la reina d'Anglaterra, la pena de mort encara hi és vigent.

El parlament de Jamaica va votar fa uns quants dies de mantenir la pena de mort com a mesura per a reduir el nombre elevat d'assassinats. Al llarg de l'any hi ha hagut més de 1.200 morts violentes, en aquesta petita illa del Carib, que té uns 2,7 milions d'habitants. El 24 de novembre passat la seixantena de diputats que conformen el parlament van votar de mantenir la pena de mort, amb 34 vots a favor, 15 en contra i 10 abstencions. La decisió del parlament va anar envoltada d'un debat que ha durat setmanes entre els qui consideren imprescindible d'aplicar la pena capital per reduir la violència i els qui creuen que això no servirà de res, sinó que cal que la justícia funcioni. De fet, el principal instigador de la votació ha estat el Partit Laborista de Jamaica, encapçalat per Bruce Golding, que va resultar escollit primer ministre a les eleccions que s'hi van dur a terme l'any passat. Els laboristes han insistit a dir que calia reactivar l'aplicació de la pena de mort, que a Jamaica es troba sota una moratòria des de l'any 1988, i, entre els principals punts del programa amb què els laboristes es van presentar a les eleccions, hi havia la proposta de començar a executar els convictees, amb el recurs de la força, de manera immediata. En aquest moment a Jamaica hi ha nou persones que es troben a l'anomenat *corredor de la mort*.

Aquest cas ha estat seguit ben de prop per l'organització Amnistia Internacional, que considera que l'augment de les execucions a Jamaica no servirà per a reduir la violència. Segons Víctor Escudero, membre del comitè executiu d'Amnistia Internacional a Catalunya, la decisió del parlament d'aquest país "trenca la tendència de l'abolicionisme de la pena de mort a escala mundial". D'aquí ve que aquesta organització no governamental d'àmbit mundial vegi amb preocupació la reintroducció del debat sobre la pena de mort en la

La reina de la mort

Un grup d'estudiants fan onejar banderes del Regne Unit davant una imatge de la reina Elisabet II d'Anglaterra durant la visita que va fer a Uganda –país que no ha abolit la pena de mort–, amb motiu de la reunió de caps d'estat de la Commonwealth, el novembre de l'any passat.

política jamaicana i la possibilitat que s'apliquin noves execucions. "Aquests darrers anys Amnistia Internacional ha efectuat visites d'investigació a Jamaica i ha emès comunicats. Si la tendència va cap a l'augment de les execucions intensificarem aquesta campanya. Actualment al continent americà l'únic país que aplica la pena de mort són els Estats Units i, per tant, Jamaica seria una altra excepció. La pena de mort és més un símptoma d'un clima de violència que no pas la solució", assenyala Escudero.

Vuit reialmes. El fet que a Jamaica sigui vigent la pena de mort, en un món on aquesta pràctica no és, ni de bon tros, completament abolida, no tindria res d'excepcional, si no fos perquè aquesta illa és, en realitat, una monarquia encapçalada per la reina d'Anglaterra, un estat membre de la Unió Europea que, almenys d'uns anys ençà, es presenta com un model de democràcia i de respecte pels drets humans. Això, segons Víctor Escudero, respon a la "doble moral i a una certa hipocresia" amb què determinats països tracten la qüestió de la pena de mort. "Hi ha països que, per una banda, promouen la defensa dels drets humans i, per una altra, no fan ús de la seva influència a l'hora d'exigir l'abolició de la pena de mort, o tenen una actitud equívoca a l'hora de defensar aquests drets", explica aquest representant d'Amnistia Internacional.

De fet, al darrer informe sobre la pena de mort d'Amnistia Internacional, fet públic el mes d'octubre passat, hi apareixen, a banda de Jamaica, set països més dels anomenats *retencionistes*; és a dir, que mantenen vigent la pena capital per als delictes comuns, i que, a la vegada, tenen la reina d'Anglaterra com a cap d'estat. Aquests vuit països —Antigua i Barbuda, les Bahames, les Barbados, Belize, Jamaica, Saint Christopher i Nevis, Saint Lucia i Saint Vincent i les Grenadines— formen part dels anomenats *reialmes de la Commonwealth*, un grup de 16 estats sobirans que pertanyen a aquesta organització, composta d'antigues colònies o dominis de l'imperi Britànic. Tot i això, aquests reialmes són estats completament independents els uns dels altres, i també del Regne Unit, lligats només

Països de la Commonwealth favorables a l'ús de la pena de mort

Els països membres de la Commonwealth que van votar contra la moratòria de l'ús de la pena de mort, a l'assemblea general de les Nacions Unides del desembre del 2007, són els següents: Antigua i Barbuda, les Bahames, Bangla Desh, les Barbados, Belize, Botswana, Dominica, Guyana, l'Índia, Jamaica, Malàisia, Nigèria, el Pakistan, Sant Christopher i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i les Grenadines, Singapur, Trinitat i Tobago i Uganda. A banda d'aquests 19, hi ha tres estats membres més de la Commonwealth —el Camerun, Lesotho i Sierra Leone— que són retencionistes, però que es van abstenir a la votació. A més, Brunei, les Maldives i Papua Nova Guinea, també membres de la Commonwealth, van votar contra la moratòria; però aquests són considerats abolicionistes de fet; és a dir que, tot i que no han suprimit la pena de mort de forma oficial, mantenen una clara posició de no aplicar-la a la pràctica. Zàmbia, considerat també abolicionista de fet, s'hi va abstenir.

en la decisió "voluntària i simètrica" de compartir la institució de la monarquia. A banda d'aquests països caribencs, dos exemples destacats d'aquests reialmes de la Commonwealth són la Monarquia d'Austràlia i la Monarquia del Canadà, tal com s'anomenen oficialment. En tots aquests reialmes la reina d'Anglaterra designa un governador general que actua com a representant seu i que en alguns casos pot, fins i tot, fer ús d'un seguit de poders reservats. Jamaica i la resta dels reialmes caribencs encara conserven algunes institucions judicials britàniques, com és el cas del comitè judicial del Consell Privat de la Corona, conegut per Privy Council, que té la seu a Londres.

Aquest organisme és, fet i fet, el més alt tribunal de Jamaica i l'últim esglaió on es pot apel·lar una sentència a mort.

Val a dir que l'any 2001 els països del Carib van acordar d'abolir el dret d'apel·lació del Privy Council i crear un Tribunal de Justícia Caribenc. Això va obrir un gran debat al si d'aquesta comunitat de països, cosa que en va endarrerir la posada en funcionament. En el cas de Jamaica, el govern va intentar d'abolir les apel·lacions al Consell Privat sense el suport dels partits de l'oposició, cosa que va motivar que el mateix comitè judicial d'aquest consell determinés que el procediment havia estat inconstitucional.

Un cas recent i important en què el Consell Privat va intervenir a Jamaica va tenir lloc l'any 1993, quan aquest tribunal va decidir de commutar una pena de mort per una de cadena perpètua a un condemnat que era des de feia més de cinc anys al corredor de la mort. El Consell Privat va determinar, basant-se en la Constitució de Jamaica, que per poder aplicar-se la pena de mort el procés d'apel·lació de la sentència inicial s'havia de completar en un període màxim de cinc anys. D'aquesta manera, tot i que amb aquesta decisió s'impedeix que —per culpa de la ineficiència del sistema judicial de Jamaica— la pena de mort es pugui portar a la pràctica, la sentència del tribunal londinenc no aboleix la pena de mort, ans la legitima. Aquest fet, a parer de Víctor Escudero, d'Amnistia Internacional, resulta "molt preocupant". Per això aquesta organització reclama una reforma profunda de la justícia jamaicana, "que afavoreixi la celebració de judicis i que eviti les actuacions extrajudicials de la policia", diu Escudero.

Comunitat d'ex-colònies. La relació de països que no han abolit la pena de mort i que tenen una estreta relació amb el Regne Unit encara és més llarga. A la llista de seixanta països d'arreu del món que Amnistia Internacional considera retencionistes n'hi ha 22 que formen part de la Commonwealth de Nacions, una associació voluntària formada per 53 països que, amb l'excepció evident del Regne Unit, havien estat colònies o dominis de l'imperi

El desembre del 2003, el qui aleshores era president de Nigèria, Olusegun Obasanjo, i la seva esposa, reben la reina d'Anglaterra amb motiu de la reunió de caps d'estat de la Commonwealth a Nigèria, un país que l'any passat va condemnar a mort vint persones.

Britànic. El símbol de l'associació voluntària de tots aquests països, entre els quals hi ha els vuit reialmes caribencs esmentats, és la reina d'Anglaterra. La cosa més sorprenent, tanmateix, és que, en les successives declaracions de principis signades per tots aquests països –com la de Singapur del 1971 o bé la d'Harare del 1991–, els membres de la Commonwealth es comprometen a promoure la democràcia, el bon govern, les llibertats individuals i el respecte pels drets humans. Alguns membres com, per exemple, les illes Fiji, resten suspesos temporalment dels consells de representació de la Commonwealth per manca de democràcia, tot i que no han deixat de ser membres de l'organització. Zimbabwe, en canvi, va ser expulsat definitivament per aquesta raó l'any 2003. Nigèria, tot i que va restar suspesa del 1995 al 1999 i ser un estat que aplica la pena de mort, va organitzar la reunió de caps d'estat de la Commonwealth l'any 2003, que va comptar amb la presència de la reina d'Anglaterra.

Per acabar-ho d'adobar, el compromís amb els drets humans d'alguns membres de la Commonwealth no s'adiu tampoc amb la seva posició dins les Nacions Unides. El desembre del 2007, per exemple, l'assemblea general d'aquesta organització va aprovar amb 104 vots a favor una resolució per a establir una moratòria de l'ús de la pena de mort; un projecte que va tenir el vot contrari de 54 països, 22 dels quals són estats membres de la Commonwealth. Quatre països membres més d'aquesta organització es van abstenir en la votació.

A la llista de països que formen part de la Commonwealth i que encara apliquen la pena de mort es destaca, sobretot, el Pakistan, amb un total de 135 execucions l'any passat, segons els informes d'Amnistia Internacional. Aquesta organització, a més, té constància que Bangla Desh, Singapur i Botswana van executar, en total, nou persones al llarg del mateix any. Igualment, segons els mateixos informes, es constata que, a banda

d'aquests, cinc estats membres més de la Commonwealth van emetre un gran nombre de sentències de mort el 2007. En concret, l'Índia va condemnar 100 persones, Nigèria 20, Malàisia 12, Uganda 10 i Zàmbia 8. Víctor Escudero, representant d'Amnistia Internacional a Catalunya, considera que, tot i que dins la Commonwealth hi ha posicions molt diverses respecte a la pena de mort, el fet que hi hagi 22 estats membres que no l'hagin abolida "és molt significatiu".

Malgrat tot, segons el darrer informe d'Amnistia Internacional, la tendència cap a l'abolició de la pena de mort al món "sembla imparabile". Aquesta organització demana a tots els països del món que, en escaure's el seixantè aniversari de la Declaració dels Drets Humans, es doni un impuls a la moratòria sobre la pena de mort. Amnistia Internacional estima que entre 18.000 persones i 27.000 són al corredor de la mort a tot el món.

Xevi Camprubí